

Lokalförsörjningsplan 2022–2026

Vård- och omsorgsnämnden

Typ av styrdokument: Plan

Beslutande instans: Vård- och
omsorgsnämnden

Datum för beslut: 2022-MM-DD

Diarienummer: 2022.XXX VON

Gäller för: Vård- och omsorgsförvaltningen

Giltighetstid: Tills vidare

Revideras senast: 2023-05-31

Dokumentansvarig: Avdelningschef
Förvaltningskontoret

ALINGSÅS
KOMMUN

Innehåll

Lokalförsörjningsplan Vård- och omsorgsnämnden 2022- 2026	2
1. Inledning.....	2
2. Sammanfattning	2
3. Verksamhetslokaler	3
3.1 Framtida lokalbehov	6
4. Förhyrda lokaler.....	8
5. Objektlista pågående projekt	8
6. Prognos och kostnadsutveckling	8
6.1 Prognos för behov av särskilt boende för äldre	9
Behovet av särskilt boende för äldre och pandemins påverkan	9
6.2 Behov av Bostäder med särskild service enligt LSS	12
6.3 Kostnadsutveckling	13

Lokalförsörjningsplan Vård- och omsorgsnämnden 2022–2026

1. Inledning

Vård- och omsorgsnämnden ansvarar för att tillgodose de äldres behov av vård och omsorg i Alingsås kommun. En del i det ansvaret innebär att tillhandahålla bostäder i särskilt boende för äldre enligt Socialtjänstlagen, SoL. Inom äldreomsorgen finns även dagverksamhet för demenssjuka, flera träffpunkter för äldre, hemsjukvård, kostverksamhet mm.

Nämnden ansvarar också för att tillgodose behoven av bostäder med särskild service (BmSS) samt daglig verksamhet enligt LSS, Lag om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade.

Inom vård och omsorg består en stor andel av de förhyrda lokalerna av bostäder som hyrs ut i andra hand till brukare inom äldreomsorg eller funktionsstöd. Vid planering av bostäder för målgrupperna är det viktigt att hänsyn tas till begrepp som normalisering, självbestämmande och närhet bland annat. Oavsett ålder eller funktionsnedsättning ska boendet vara integrerat i samhället

2. Sammanfattning

Vård- och omsorgsnämnden har flera särskilda boenden för äldre men också bostäder med särskild service som inte klarar framtidens krav och behöver ersättas under de kommande fem åren.

Utöver nya behov av bostäder och lokaler, kommer det också att krävas åtgärder på grund av skärpt lagstiftning inom olika områden. Inte minst gällande brandskydd såsom krav på sprinkler som medför ökade kostnader för nämnden.

Äldreomsorg

I november 2021 antog kommunfullmäktige strategi för äldreomsorg 2022-2030, § 240 2021.508 KS.

Det är av yttersta vikt att planeringen och genomförandet av fler trygghetsbostäder startas. Detta för att vård- och omsorgsnämndens ska klara av de omfattande utmaningar som krävs för att klara den demografiska utvecklingen under slutet av 2020-talet och framförallt 2030-talet till de resurser som förväntas finnas. Vård- och omsorgsnämnden har ännu inte fått någon information om att arbetet har inletts.

I strategin prognostiserades behovet av trygghetslägenheter fram till 2030 om ett tillskott på 250 trygghetslägenheter. Ungefär 100 av dem skulle tillskapas genom att nuvarande servicelägenheterna på Brunnsgården, Brunnen och Tuvegården konverteras till biståndsbedömda trygghetslägenheter. När Brunnsgården nu planeras att rivs försvinner möjligheten att konvertera servicelägenheterna på Brunnsgården. Varför vård- och omsorgsnämnden endast kan konvertera 70 servicelägenheter. Behovet av att andra aktörer tillskapar trygghetslägenheter fram till 2030 är då 180. Andra aktörer behöver involveras för att bidra till utvecklingen och uppnå önskad effekt på strategin.

För att klara av den demografiska utvecklingen behöver även ett nytt äldreboende om 120 platser stå klart till 2027. Detta för att trygga vård- och omsorgsnämndens behov av brukare med demensdiagnos och svårt somatiskt sjuka.

Befolkningsprognosen från 2022 påvisar en ökning av antalet personer över 85 år under 2020-talet än vad som prognostiserades 2021. Detta medför att behoven av olika typer av bostäder för äldre kan komma att behöva skrivas upp. Det behöver dock utredas vidare.

Funktionsstöd

Allt sedan tillkomsten av lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), har volymerna inom funktionsstöd ökat mer än befolkningsökningen, dvs andelen av befolkningen som har insats enligt LSS har ökat. Det senaste året har vård- och omsorgsnämnden noterat att volymökningen avstannat och är mer stabil. Exakt vad det beror på, om det är tillfälligt och om det är en nationell trend är än så länge inte bekräftat.

Volymerna minskar hos de mindre resurskrävande brukarna. De som avses bor i en servicebostad med en mindre insats av personal. Vård- och omsorgsnämnden ser därför ett minskat behov av servicebostäder.

Antalet brukare inom gruppboende förväntas öka i samma takt som tidigare har kommunicerats, dvs med ungefär 4 brukare om året.

Vård- och omsorgsnämnden har givit förvaltningen i uppdrag att ta fram en strategi för funktionsstöd 2023-2030 i likhet med den för äldreomsorgen. Den förväntas inte kunna levereras förrän under slutet av 2023. Vård- och omsorgsnämnden kan dock redan nu kommunicera att det inom beståndet finns små boenden där det är svårt att uppnå personaleffektivitet. För att öka personaleffektiviteten, och därmed minska kostnaden, bör flera boenden ersättas.

Även övriga lokaler för verksamheten behöver ses över, särskilt för korttidstillsyn och korttidsverksamhet.

3. Verksamhetslokaler

Utöver bostäder finns också verksamhetslokaler som är avsedda för aktiviteter för brukare, men också andra lokaler som krävs för att bedriva den omfattande verksamhet som åligger nämnden.

Nedan följer en beskrivning av de bostäder och en del av de lokaler som förekommer inom nämndens ansvarsområde.

Bostäder inom funktionsstöd, BmSS, bostad med särskild service

Gruppboende

Lägenhet i gruppboende erbjuds personer som har så stora behov av tillsyn och omvårdnad, att det är nödvändigt att personal finns till hands hela tiden. Gruppboendet består av maximalt 6 lägenheter som är samlade kring gemensamma utrymmen. Personal som finns på gruppboendet nära brukarna. Även personalytor ska finnas i gruppboendet.

Servicebostad

En servicebostad består av ett antal lägenheter som har tillgång till gemensam service och personal. Varje boende erbjuds stöd i den egna lägenheten i den omfattning som

han eller hon behöver. Lägenheterna kan vara insprängda i det vanliga lägenhetsbeståndet med en lägenhet för gemensamma aktiviteter eller vara samlade i en gruppboenads likande byggnad.

Annan särskilt anpassad bostad

Det är främst ordinära lägenheter som hyrs ut i andra hand och som kan anpassas till funktionshindret. Dessa bostäder hyrs ut till personer med personlig assistans i den egna bostaden.

Övriga lokaler inom funktionsstöd

Lokaler för korttidsverksamhet

Här erbjuds platser för kortare vistelser för barn och ungdomar med syftet att anhöriga ska få avlastning och utrymme för avkoppling, och att personen med funktionsnedsättning ska få rekreation och miljöombyte.

Lokaler för fritidsverksamhet (KTS)

För barn och ungdomar mellan 13 och 20 år finns lokaler för fritidsverksamhet.

Lokaler för daglig verksamhet

I ett antal lokaler på olika platser i kommunen ges personer med funktionsnedsättningar möjligheter till en meningsfull och varierande daglig verksamhet.

Bostäder inom äldreomsorg

Servicebostäder

Lägenheterna är utformade med standard som i en ordinär lägenhet med eget kök eller kökvrå.

Gruppboende för personer med fysiska och/eller somatiska funktionsnedsättningar

Inom en gruppboendeenhet ges möjlighet till mat, gemenskap och aktiviteter nära lägenheten, som inte har samma köksstandard som en ordinär lägenhet.

Gruppboende för personer med demenssjukdom

Utöver möjlighet till mat, gemenskap och aktiviteter i anslutning till lägenheten finns behov av särskild anpassning för att boendet skall bli tryggt för personer med demensdiagnos. Det kan handla om tydlighet och harmoni i utformning och färgsättning. Lägenheten har inte samma köksstandard som en ordinär lägenhet.

Korttidsboende

Inom korttidsboendet ges vård och omsorg för en kortare period innan man kan återgå till sin bostad efter exempelvis en sjukhusvistelse. Korttidsboende kan också vara ett tillfälligt boende i avvaktan på en bostad i någon av de övriga boendeformerna. Inom korttidsboendeformen ryms även möjligheter till växelvårds- och avlastningsplatser. Det ställs inte samma krav på lägenheternas utformning vid korttidsboende som vid permanent särskilt boende.

Övriga lokaler inom äldreomsorgen

Lokaler för Träffpunkter

På de större äldreboendena finns Träffpunkter där aktiviteter erbjuds och ofta sker i samverkan med frivilligorganisationer.

Lokaler för dagverksamhet för demenssjuka.

På Hagagården finns en dagverksamhet för demenssjuka.

Lokaler för hemtjänst.

På Lärkvägen och i Sollebrunn har hemtjänsten lokaler som särskilt utformats för deras behov. På Hagagården och Brunnsgården nyttjar hemtjänsten fortfarande lokaler och lägenheter som tagits i anspråk i äldreboendet.

Kostlokaler

På de större äldreboendena finns tillagningskök och restauranglokaler.

Övriga lokaler för verksamheten

Lokaler för sjuksköterskeorganisationen

På Malmgatan finns lokaler för hemsjukvårdens sjuksköterskor.

Lokaler för kommunal rehabilitering

På Kvarnbacken finns lokaler för arbetsterapeuter och fysioterapeuter och för hjälpmedel, både förråd och ytor för rekonditionering.

Administrationslokaler

På Kungsgatan 9 finns förvaltningsledning och förvaltningskontor. På Sidenvägen finns kontor för alla enhetschefer inom funktionsstöd och de handläggare som handlägger LSS-beslut. På Östra Vattugränd finns kontor för de handläggare som handlägger SoL-beslut.

Trygghetsboende

I en trygghetsbostad kan äldre bo med insatser från hemtjänsten och få social samvaro samt möjlighet att känna ökad trygghet. Trygghetsboende är mellanboendeform som avser att överbrygga klyftan mellan det ordinära boendet och det särskilda boendet. Trygghetsboendet består av lägenheter som präglas av en hög grad av fysisk tillgänglighet för de boende.

Det finns två typer av trygghetsbostäder, biståndsbedömt trygghetsboende och trygghetsboende med anvisningsrätt. I dag finns endast trygghetsboende med anvisningsrätt i Alingsås kommun.

I Alingsås har många servicelägenheter konverterats till trygghetsboende med anvisningsrätt, där den sökande står i fastighetsägarens bostadskö. Ur ett lokalplaneringsperspektiv har det varit en väl avvägd strategi.

Trygghetsbostäder i Alingsås 2022:

Namn	Antal lägenheter	Kommunal anvisningsrätt	Ägs av
Brunnsbo	8	8	AB Alingsåshem
Tuvebo	12	12	AB Alingsåshem
Hagabo	35	35	AB Alingsåshem
Bjärkebo	22	22	AB Alingsåshem
Afzeli	24	4	HSB
Summa	101	81	

Det finns en Alingsåsmodell med ett antal kriterier som ska vara uppfyllda för att definieras som trygghetsboende.

Alingsåsmodellen kan användas, men även utvecklas, för anpassning till de krav och regelverk som är aktuella för den här typen av bostäder.

3.1 Framtida lokalbehov

Vård- och omsorgsnämnden har flera särskilda boenden för äldre men också bostäder med särskild service som inte klarar framtidens krav och behöver ersättas under de kommande fem åren.

Utöver nya behov av bostäder och lokaler, kommer det också att krävas åtgärder på grund av skärpt lagstiftning inom olika områden. Inte minst gällande brandskydd såsom krav på sprinkler som medför ökade kostnader för nämnden.

En satsning på fler trygghetsboenden för äldre som komplement till särskilda boenden de kommande fem till tio åren är avgörande för att klara framtida volymer av bostäder för äldre i kommunen.

Äldreomsorg

I november 2021 antog kommunfullmäktige strategi för äldreomsorg 2022-2030, § 240 2021.508 KS. I beslutet lämnade kommunledningskontoret följande yttrande:

”Kommunledningskontoret ser positivt på det initiativ som vård- och omsorgsnämnden har tagit för att kunna genomföra den nödvändiga omställningen inom äldreomsorgen. Med tanke på ärendets principiella beskaffenhet och det faktum att en stor del av strategin handlar om lokal- och bostadsfrågor är det av vikt att kommunfullmäktige fattar beslut om strategin. Det behov av exempelvis fler trygghetsbostäder som framgår av strategin är ett arbete som behöver bedrivas gemensamt i kommunen och tillsammans med fastighetskoncernen. Vård- och omsorgsnämnden har inte själva möjligheten att driva detta arbete på egen hand utan det kräver en god samverkan inom kommunkoncernen.”

Det är av yttersta vikt att planeringen och genomförandet av fler trygghetsbostäder startas. Detta för att vård- och omsorgsnämndens ska klara av de omfattande utmaningar som krävs för att klara den demografiska utvecklingen under slutet av 2020-talet och framförallt 2030-talet till de resurser som förväntas finnas. Vård- och omsorgsnämnden har ännu inte fått någon information om att arbetet har inletts.

I strategin prognostiserades behovet av trygghetslägenheter fram till 2030 om ett tillskott på 250 trygghetslägenheter. Ungefär 100 av dem skulle tillskapas genom att nuvarande servicelägenheterna på Brunnsgården, Brunnen och Tuvegården konverterades till biståndsbedömda trygghetslägenheter. Övriga 150 är utanför vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde.

Alingsåshem har informerat vård- och omsorgsnämnden att alla fastigheter på Brunnsgården kommer att rivas, det är planerat till 2025. Det innebär att de 30 servicelägenheter som finns på Brunnsgården rivs och inte kan konverteras. Därmed är behovet av trygghetsbostäder av andra aktörer 180 enligt strategin. Prognosen på antalet äldre har skrivits upp i nuvarande prognos och därför är behovet troligen i underkant, men det måste utredas vidare.

Avvecklingen av Brunnsgården för även med sig att de lokaler som det nu bedrivs verksamhet i behöver ersättas. Det gäller lokaler för äldreboende, hemtjänst, träffpunkt och storkök. Samtal kring olika lösningar pågår tillsammans med Alingsåshem och kommunledningskontoret.

Kökets avveckling medför att förvaltningens möjliga kapacitet för kosthantering reduceras. Nuläget är på marginalerna, så även om Hagagårdens kök tas i anspråk finns det inte utrymme för utökningar av antalet portioner. Det innebär att vid planering

för framtida äldreboende, måste nämnden även ta höjd för att bygga ett tillagningskök för att klara kommande volymökningar.

I samband med strategin antog vård- och omsorgsnämnden en plan för omställning för av Brunnsgården, § 54 2021.175 VON. Där redovisades nämndens vilja för att strategin skall bli verklighet, detta sammanfattades i:

- Cirka 55–60 lägenheter vid Brunnsgården och Brunnen konverteras till trygghetsbostäder.
- Ytterligare trygghetslägenheter för äldre uppförs inom området.
- Informationscentrum för äldre skapas.
- Träffpunkten vid Brunnsgården utvecklas till ett seniorcenter.
- Möjligheter att skapa en café/restaurangverksamhet.
- Hemtjänsten för Centrum lokaliseras i närområdet.

Det är Alingsåshem som beslutar om framtiden på fastigheten där Brunnsgården finns. Därför vill vård- och omsorgsnämnden framföra önskemål om lokaler för ovanstående verksamheter planeras så att strategin kan få önskvärd effekt. Det bör med fördel tas med i arbetet med att ersätta lokalerna på Brunnsgården så att de finns på plats i slutet av 2020-talet.

För att ersätta äldreboendena Brunnsgården och Brunnen (som är beroende av Brunnsgården) har Alingsåshem tillsammans med förvaltningen börjat utreda förutsättningar för om- och tillbyggnad av Ängabogården.

För att klara av den demografiska utvecklingen behöver även ett nytt äldreboende om 120 platser stå klart till 2027. Detta för att trygga vård- och omsorgsnämndens behov av brukare med demensdiagnos och svårt somatiskt sjuka.

Antalet brukare inom hemtjänsten prognosticeras öka under perioden. Detta innebär ökat krav på lokaler med högre kapacitet. Förutom att hemtjänstens lokaler på Brunnsgården behöver ersättas behöver även hemtjänstlokalerna på Hagagården ersättas. Dialog med Alingsåshem förs för att hitta en lösning som inbegriper de här aspekterna.

Avslutningsvis förväntas kommunens ansvar för hemsjukvård öka när antalet äldre ökar. Därför behöver lokalbehovet för sjuksköterskeorganisationen ses över, särskilt som lokalerna redan nu är otillräckliga.

Funktionsstöd

Volymerna har de senaste året minskat hos de mindre resurskrävande brukarna. De som avses bor i en servicebostad med en mindre insats av personal. Vård- och omsorgsnämnden ser därför ett minskat behov av servicebostäder.

Antalet brukare inom gruppboende förväntas öka i samma takt som tidigare har kommunicerats. Det vill säga en ökning med ungefär 4 brukare om året.

Vård- och omsorgsnämnden har givit förvaltningen i uppdrag att ta fram en strategi för funktionsstöd 2023-2030 i likhet med den för äldreomsorgen. Den förväntas inte kunna levereras förrän under slutet av 2023. Vård- och omsorgsnämnden kan dock redan nu kommunicera att det inom beståndet finns små boenden där det är svårt att uppnå personaleffektivitet. För att öka personaleffektiviteten, och därmed minska kostnaden, bör flera boenden ersättas.

Vård- och omsorgsnämnden hyr lokaler på Sagagatan som omfattar 12 lägenheter och en gemensamhetslokal för personer med personlig assistans, som dessutom har beslut om BmSS, särskilt anpassad bostad. De dubbla besluten är ett arv från långt tid tillbaka vilket medför att vård- och omsorgsförvaltningen är hyresvärd och hyr ut i andra hand. Inom personlig assistans är det annars brukligt att brukarna har förstahandskontrakt i vanliga hyresrätter. Det är troligt att IVO inte skulle godkänna att verksamheten bedrivs i lokalerna vid en tillsyn. Hyresvärderna har fått föreläggande från räddningstjänsten om omfattande anpassningar gällande brandskydd vilket medför stora kostnader för förvaltningen. Förvaltningen gör bedömningen att kostnadsökningen och oklarheter om IVO's godkännande innebär att Sagagatan bör lämnas. Det medför att bostäderna behöver ersättas, antingen med andra BmSS, eller med vanliga hyresrätter.

Vård- och omsorgsnämnden har noterat volymökningar inom korttidsverksamheten för barn och ungdomar och fritidsverksamhet LSS(KTS). Gällande KTS så hyrs och samnyttjas skollokaler med både grundsärskolan och gymnasiesärskolan. Lokalerna är inte anpassade för verksamheten och är därutöver små. Båda verksamheterna behöver därför nya lokaler för att kunna bedriva sin verksamhet.

4. Förhyrda lokaler

Förvaltningens kostnader för förhyrda lokaler uppgick under 2021 till ca 90 mnkr. Förhyrda objekt 2022 redovisas i bilaga 1.

5. Objektlista pågående projekt

Klart år	Verksamhet	Kommentar	Status	Omfattning	Prel. ny årshyra
2022	Ängabogården	Utreda möjlighet till om- och nybyggnad på fastigheten Ängaboskolan 3	VON beslutade att förvaltningen får i uppdrag att beställa en förstudie i april.	-	-

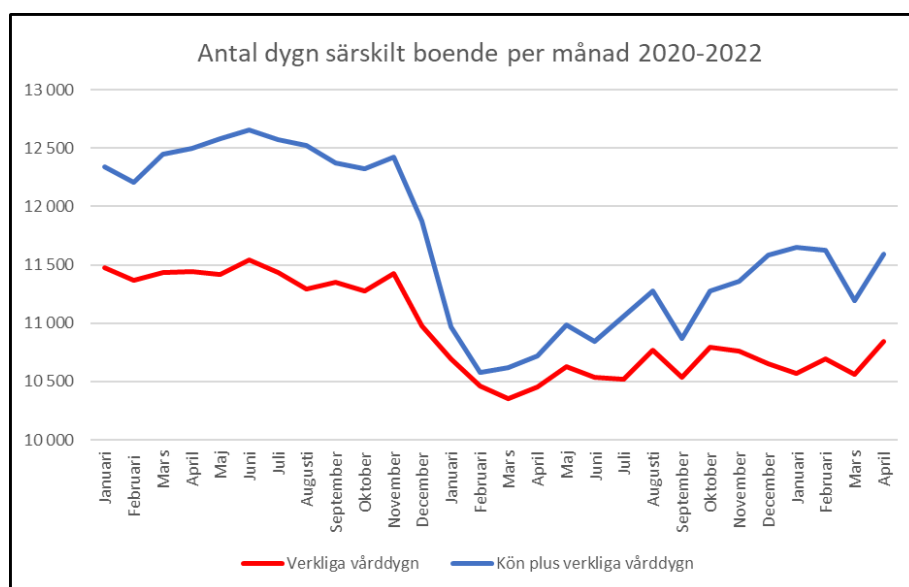
Prognos och kostnadsutveckling

De äldre blir allt fler i Alingsås kommun, och det medför oundvikligen en stor påverkan på bostads- och lokalplanering framöver. Även inom LSS-området har Alingsås kommun av tradition haft en hög andel brukare bosatta och verksamma här sedan landstingets tid. Många av insatserna inom funktionsstöd på den tiden koncentrerades till Alingsås. Trenden att vilja söka sig till kommunen från kranskommunerna har hållit i sig sedan dess.

6.1 Prognos för behov av särskilt boende för äldre

Pandemins påverkan på behovet av särskilt boende för äldre

Pandemin med Covid-19 har påverkat och påverkar fortsatt behovet av särskilt boende för äldre i Alingsås och i riket. Under pandemin sjönk behovet av särskilt boende för äldre. Det berodde dels på att Covid-19 smittan spreds på några av de särskilda boendena för äldre inom kommunen under den andra vågen. Detta fick till följd att fler avled än normalt under en kort period. En mer påtaglig anledning till ett lägre behov var att färre vågade ansöka om och flytta in på särskilt boende för äldre. Konsekvenserna av det illustreras i tabellen nedan. Kön plus verkliga vård dygn får betecknas som behovet av särskilt boende för äldre. Verkliga vård dygn är de som är verkställda. Som kan ses i diagrammet så har behovet av särskilt boende successivt ökat efter den andra vågen. Behovet är prognostiserat att öka mer under hösten då antalet äldre ökar samtidigt som fler förmodas våga använda sig av våra insatser eller inte längre klarar sig utan dem. Detta beskrivs inom vården som en "vårdskuld". Vård- och omsorgsnämnden har troligen en liknande situation, men den skulle bättre benämnas som en "vård- och omsorgsskuld".

Det fanns tidigare farhågor om att fler äldre Alingsåsare än prognostiserat hade avlidit på grund av covid-19 och att behovet av äldreboende och andra insatser därmed skulle bli lägre än tidigare prognoser visat. Befolkningsprognosen 2022 innebär dock att antalet äldre de kommande åren tvärt om skrivs upp något. Därför skrivs även behovet av insatserna upp. Med fortsatt stora osäkerheter kring det "verkliga" behovet väljer förvaltningen att använda sig av 2019 års siffror för att beräknas det framtida behovet av särskilt boende för äldre.

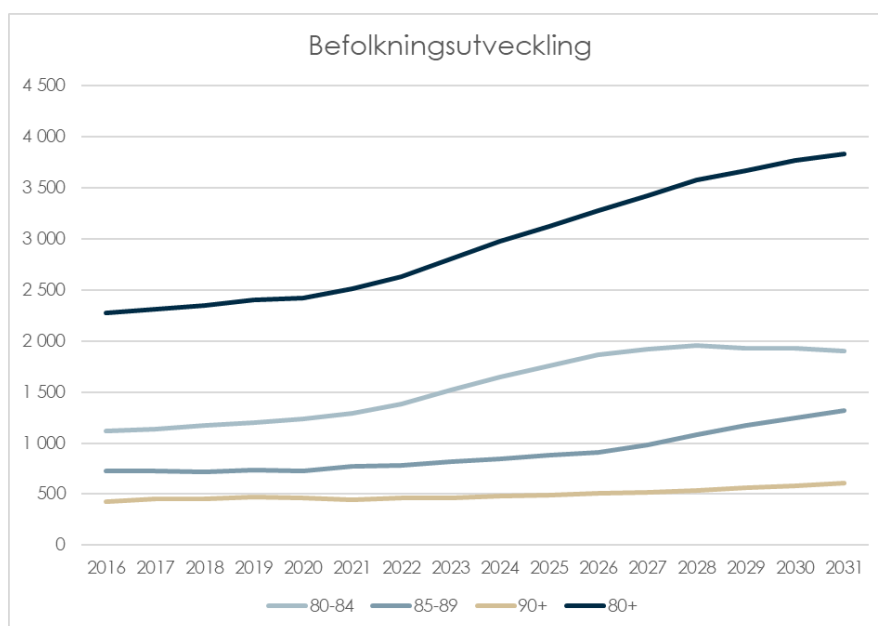
Nuvarande behov av insatser

De två stora insatserna inom äldreomsorgen är hemtjänst och särskilt boende. För att bedöma hur stort behovet av framtida insatser är utgår man från hur många som har insats per åldersgrupp.

Andel med insats i Alingsås per åldersintervall			
	Hemtjänst	Särskilt boende	Totalt
65-74	2%	1%	3%
75-79	4%	2%	6%
80-84	12%	4%	16%
85-89	21%	15%	36%
90+	37%	42%	79%
Totalt 65 +	7%	5%	12%

Tabellen ovan visar procentuell andel av befolkningen som har hemtjänst, särskilt boende eller någon av insatserna. Det kan konstateras att det är en låg andel av befolkningen i åldersgruppen mellan 65–79 år som nyttjar äldreomsorgen. Det är betydligt fler i gruppen 85–89 och i gruppen över 90 år har nästan 4 av 5 beslut om någon av insatserna. I gruppen över 90 år är det dessutom fler som bor på särskilt boende än som har hemtjänst. Den höga andel som har beslut om insatser medför att demografiska förändringar för personer över 90 år kraftigt påverkar behovet.

Befolkningsutveckling

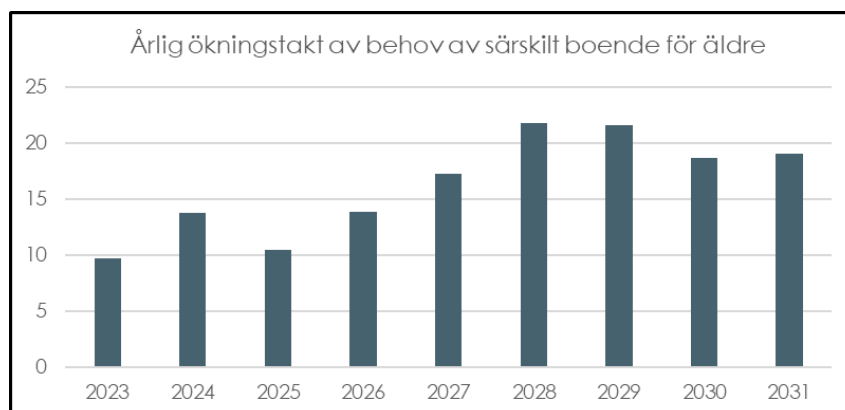
I diagrammet ovan redovisas den prognostiserade befolkningsutvecklingen från 2016 - 2031. Under perioden 2016 - 2021 har ökningen varit måttlig i åldern 80+ och den stora ökningen har skett i gruppen mellan 80 - 84. I en grupp där endast en låg andel av befolkningen har särskilt boende.

Under perioden 2022 - 2026 sker en kraftigare ökning av antalet personer över 80 år. Men även då sker ökningen främst i gruppen 80 - 84 år, även om antalet i gruppen 85 - 89 börjar öka.

Från 2027 - 2030 är ökningen av 80+ på en lägre nivå än tidigare. Då sker ökningen främst i gruppen 85 - 89 samtidigt som gruppen 90+ ökar. Trots en lägre ökningstakt av 80+ så kommer behovet av särskilt boende att öka mer denna period än under tidigare, från i snitt 13 platser per år till ca 20 platser per år perioden 2027 - 2030.

Behovet av särskilda boendeplatser beräknas öka betydligt mer under 2030-talet när 40-talisterna blir 90+. Behovet av särskilt boende för äldre kommer statistiskt att öka med 70 platser fram till och med 2027.

Teknisk framskrivning av behovet med utgångspunkt i 2019 års siffror

Andra faktorer som påverkar

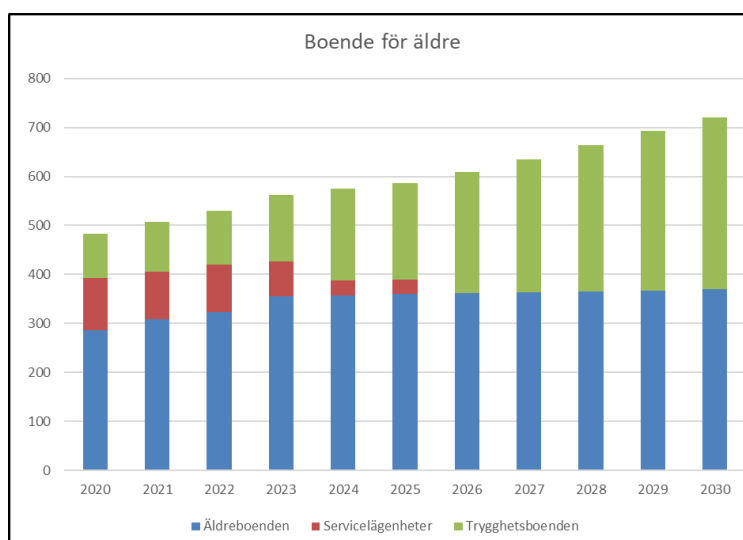
Det finns andra faktorer än enbart den demografiska utvecklingen som påverkar efterfrågan av boendeplaster. Behovet kan dessutom påverkas genom olika åtgärder, inte minst politiska beslut. Det handlar bland annat om förändringar inom regionens hälso- och sjukvård, läkemedelsutveckling, livslängd, hälsa, bostadspolitik och myndighetsutövning. Under 2020 och 2021 har efterfrågan dessutom starkt påverkats av pandemin covid-19.

De senaste 20 åren har andelen äldre som har behoven av särskilt boende minskat över tiden. Det beror på flera orsaker, men konkret har det skett en förskjutning av den ålder som brukare har när de får beslut om särskilt boende.

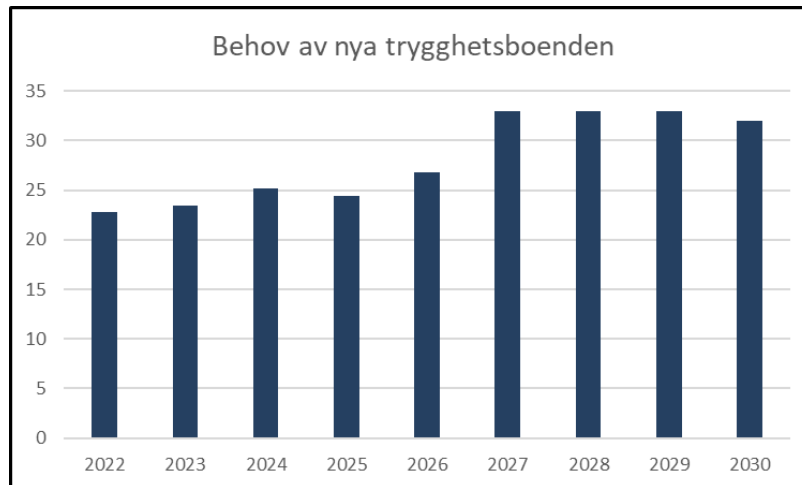
Förändrad strategi för särskilda boenden för äldre

För att klara av framtidens utmaningar inom äldreomsorgen har kommunfullmäktige antagit en strategi i november 2021. För att genomföra strategin behövs satsningar på både trygghetsboenden och på förebyggande arbete för att minska behovet av särskilt boende för äldre. Kortfattat innebär det att brukarna ska kunna få den insats de behöver vid den tidpunkt när de behöver den.

Om strategin genomförs enligt plan är bedömningen att behovet av äldreboenden för äldre kommer att se ut enligt nedanstående diagram.

Behov av trygghetsboenden

För att strategin skall vara möjlig krävs ett tillskott på ungefär 15 trygghetslägenheter om året fram till och med 2026. Därefter är behovet ungefär 20 trygghetslägenheter om året fram till 2030. Av de 250 trygghetslägenheter som behövs totalt fram till dess, krävs ett nytillskott om ca 180 trygghetslägenheter, primärt utanför vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde. Återstående 70 är de trygghetslägenheter som förvaltningen kommer att konvertera från servicelägenheter. Förvaltningen vill förtydliga två saker:

- En satsning på fler trygghetsboenden istället för fler särskilda boenden kommande fem till tio åren är avgörande för att klara framtidens krav. Behovet för att klara av strategin beräknas nu till minst 250 till 2030 men det är önskvärt med fler för att få en större effekt.
- Om inte fler trygghetsboenden tillkommer, kommer behovet av särskilt boende för äldre att bli högre både på kort och lång sikt.

Vård- och omsorgsnämnden anser att Alingsås kommun behöver tillse att trygghetsbostäder skapas för att skjuta upp inflyttningen till särskilt boende. Det finns kommuner som aktivt arbetar för att uppmuntra till byggandet av trygghetsbostäder, genom markanvisningstävlingar, ekonomiska incitament med mera. Strategierna förväntas minska utökningstakten av platser i särskilt boende och därmed minska kostnaderna för äldreomsorgen. Göteborg och Lidköping är exempel på kommuner som har haft uttalade strategier för att gynna byggandet av fler trygghetsbostäder.

6.2 Behov av Bostäder med särskild service enligt LSS

Allt sedan tillkomsten av lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), har volymerna inom funktionsstöd ökat mer än befolkningsökningen, dvs andelen av befolkningen som har insats enligt LSS har ökat. Det senaste året har vård- och omsorgsnämnden noterat att volymökningen avstannat och är mer stabil. Exakt vad det beror på, om det är tillfälligt och om det är en nationell trend är än så länge inte bekräftat.

Volymerna minskar hos de mindre resurskrävande brukarna. De som avses bor i en servicebostad med en mindre insats av personal. Vård- och omsorgsnämnden ser därför ett minskat behov av servicebostäder.

Antalet brukare inom gruppbostad förväntas öka i samma takt som tidigare har kommunicerats. Dvs med ungefär 4 brukare om året.

6.3 Kostnadsutveckling

2021 hade äldreomsorgen en total nettokostnad för äldreboendeplatser och verksamhetslokaler om ca 38,5 mnkr. Lokalhyreskostnaden inklusive kringkostnader som el och försäkringar uppgick till ca 71 mnkr och hyresintäkter och intäkter för särskild momskompensation uppgick till ca 32,5 mnkr.

2021 hade funktionsstöd en total nettokostnad för LSS-verksamheten och verksamhetslokaler om 8 mnkr. Lokalhyreskostnaden inklusive kringkostnader som el och försäkringar uppgick till 22 mnkr och hyresintäkter och intäkter för särskild momskompensation uppgick till 14 mnkr.

Under de kommande åren kommer nettokostnaden för lokaler att öka utöver den årliga generella hyresuppräknningen. Exakt hur mycket lokalkostnaderna kommer att öka är svårt känna till då exempelvis åtgärder för brandskydd är kostsamma men beroende av varje fastighets förutsättningar. Att kostnaden kommer att under perioden fram till 2026 med nybyggnation, åtgärder på fastigheterna och renoveringar står dock klart.